

Семен МЛИНКО

*студент Західноукраїнського
національного університету*

Науковий керівник: Наталія СТАХОВА

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ВИБІР ГРУЗІЇ: ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ

Сучасний етап світового економічного розвитку характеризується істотною активізацією процесу міждержавної взаємодії. У міру свого розвитку міждержавні об'єднання мають неабиякий вплив на структуру і динаміку розвитку світової економіки, незалежно від того, якою формою взаємодії вони представлені. Одним з найважливіших таких об'єднань є Європейський Союз. На сьогодні Європейський Союз займає площу 4 233 255 км² (7 місце у світі), з населенням близько 445 мільйонів людей (3 місце). Загальний номінальний валовий внутрішній продукт складає більше 17 трлн доларів США (2 місце).

Участь в інтеграційному об'єднанні дозволяє національним економікам більш успішно функціонувати в світовій економічній системі. За допомогою інтеграційного механізму і, перш за все, усунення бар'єрів на шляху взаємної торгівлі і узгодження економічної політики, найбільш ефективні галузі економіки актуалізують себе в світовому масштабі за рахунок розширення сфери своєї активності і впливу. Це обумовило появу Євросоюзу в якості одного з найважливіших учасників світового ринку.

Саме переваги від членства в ЄС сьогодні є причиною того, що чимало держав виявляють бажання приєднатися до цього об'єднання. Однією з таких країн є Грузія. На мою думку, насамперед варто розглянути хронологію розвитку відносин між ЄС та Грузією. Після війни в Південній Осетії 2008 року в Грузію була надіслана місія ЄС з моніторингу припинення вогню (EUMM) для моніторингу виведення російських військ із «зон безпеки», створених Росією навколо Південної Осетії та Абхазії. Місія розпочалася 1 жовтня 2008 р. і була продовжена ЄС у липні 2009 р. на один рік, тоді як ЄС висловив занепокоєння тим, що Росія заважає іншим спостерігачам працювати там [2].

В 2009 році Брюссель створює програму Східне партнерство, призначену для надання допомоги Грузії і п'яти іншим колишнім радянським республікам. Для зміцнення своїх стосунків ЄС та Грузія розпочали переговори про Угоду про асоціацію (УА) та про глибоку та всеосяжну угоду про вільну торгівлю. Вона була офіційно підписана 27 червня 2014 р. 18 грудня 2014 року Європейський парламент затвердив Угоду про асоціацію. Угода набула чинності 1 липня 2016 року [4].

У березні 2022 після початку російсько-української війни в парламенті Грузії підготували проєкт резолюції про вступ країни до ЄС. У резолюції, що складається з 13 пунктів, закликають країни ЄС і європейські інституції зробити

усі необхідні кроки для того, щоб прискорити вступ Грузії до ЄС. Також вона закликає владу Грузії активізувати роботу для виконання Угоди про асоціацію, щоб наближати країну до членства у ЄС.

Один із основних наративів, які домінують серед грузинських політиків, полягає у тому, що «ні Європейський Союз, ні Грузія наразі не готові до подальшого розширення і членства в ЄС». Тобто Грузія повинна чекати слушного моменту, свого «вікна можливостей» [3], — це означає спершу провести стійкі реформи, передбачені Угодою про асоціацію, зокрема створення поглибленої та всеосяжної зони вільної торгівлі; і лише потім подавати заявку на членство в ЄС. Проте дуже мало або взагалі не обговорюється, що саме мається на увазі під вікном можливостей, і що слід розглядати як слушний момент для подачі заявки на членство в ЄС.

Наразі Європарламент прийняв незобов'язуючу резолюцію про визнання європейської перспективи країн Східного партнерства, в тому числі й Грузії. Відповідно до статті 49 Договору про Європейський Союз, Грузія має європейську перспективу і може подавати заявку на членство в ЄС за умови, що вона дотримується принципів демократії, поважає основні свободи і права людини та меншин, забезпечує верховенство права, що загалом означає досягнення «Копенгагенських критеріїв» [3].

Європейська інтеграція є яскраво вираженим бажанням значної більшості населення Грузії, а демократичний курс не має альтернативи для безпеки та стабільного розвитку країни. Політикам необхідно зробити всі можливі кроки для реалізації європейських та євроатлантичних прагнень країни. Згідно з опитуванням Карнегі-Мікеладзе, 78% грузинів вважають, що вступ до ЄС є хорошою ідеєю. Загалом ця цифра завжди була набагато більша, ніж 50%. У своїх зусиллях щодо європейської інтеграції Грузія має дві основні цілі. Перша – набуття довгострокової, сталої безпеки. Друга – економічне процвітання, добробут та добробут населення [1].

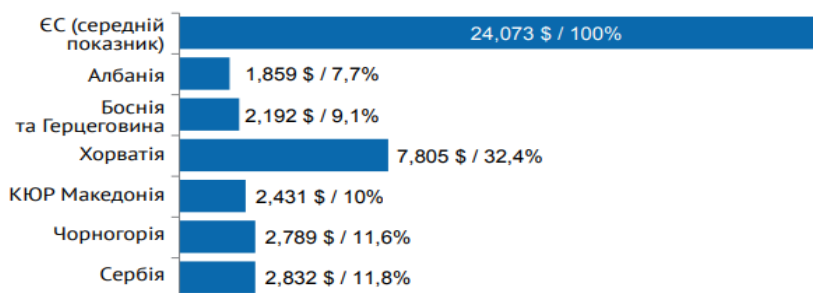
В основному імплементація Угоди про Асоціацію йде за планом. Встановлення нового режиму співпраці між Грузією та ЄС у сфері торгівлі, зовнішньої та безпекової політики, секторального співробітництва тощо. І він закладає необхідні внутрішні реформи у Грузії. Є кілька сфер реформ, де є терміни, і їх легше контролювати. Грузія приймає законодавчі акти відповідно до цих термінів, що відбувається без затримок. Але реалізація законодавчих актів та контроль за ними не завжди є задовільними. Це можна сказати про енергетичний сектор, про безпеку продуктів харчування або фітосанітарні стандарти. Згідно з порядком денним, судова реформа пройшла успішно. Але люди все ще незадоволені нею. Хоча хабарництво та корупція практично викорінені, незалежність суддів перебуває під питанням. Прозорість правозастосування також проблематична. Децентралізація та демократична

участь на місцевому рівні також не йдуть добре. Таким чином, потрібні додаткові реформи.

Ось які переваги і ризики грузинські політики пов'язують з євроінтегацією: «Грузинський народ боїться, що не зможе продавати свою власну продукцію, а продукція ЄС домінуватиме на ринку. Вони бояться, що не зможуть виробляти продукцію відповідно до європейських стандартів. Що традиційні товари, такі як сир, більше не продаватимуться на грузинському ринку. Що виробництво хачапури, яке відповідає європейським стандартам, стане дуже дорогим. Вони бояться банкрутства грузинських виробників, дрібних роздрібних торговців та концентрації навколо європейських підприємств. Але перевага DCFTA у тому, що Грузія стане безпечнішою та здоровішою країною. Навколишнє середовище стане чистішим. Рівень життя стане вищим. Прогресу немає без витрат. Але, на щастя, люди більше не помирятимуть через низькі стандарти виробництва. Тому завдання уряду – забезпечити плавний перехід до європейського типу економіки»[1].

Аналіз економічних і політичних показників країн Західних Балкан у 2003 році, коли ЄС надав їм європейську перспективу, і порівняння їх з показниками Грузії показує, що у більшості випадків вона перебуває у набагато кращому становищі, аніж західнобалканські держави перебували тоді. Якщо взяти ВВП на душу населення, то Грузія має кращі показники, ніж три балканські країни — Македонія, Албанія і Боснія та Герцеговина в 2003 році. (рис 1)

ВВП на душу населення ЄС і країн Західних Балкан на момент отримання ними європейської перспективи у 2003 році

ВВП на душу населення в доларах США в асоційованих державах Східного партнерства та ЄС у 2014 році

Рис. 1. ВВП на душу населення в Грузії та Балканських країнах [3]

У 2017 р. Грузія посіла 50-те місце в Індексі сприйняття корупції, що значно вище, ніж всі країни Західних Балкан у 2003 р. Понад те показники Грузії є кращими, ніж у деяких країн-членів ЄС [3].

Тому, на мою думку, приклад Балканських країн може бути дуже повчальним щодо процесу отримання перспективи членства в ЄС та подальшої інтеграції. Наприклад, можна звернутися до досвіду Македонії, яка подала заявку на членство в 2004 році. Коли ЄС дізнався про намір Македонії, чимало держав-членів, серед них Німеччина та Франція, направили своїх високопосадовців до Скоп'є, щоб переконати македонський уряд відмовитися від їхнього задуму. Незважаючи на весь тиск, зокрема погрози Франції ветоувати це рішення, Македонія подала заяву та отримала статус кандидата у грудні 2005 року. Звичайно, позиції країн-членів є важливими, однак, не менш важливими в ЄС є правила. Те, що бажання Македонії отримати статус кандидата стало реальністю, пояснюється, передусім, тим, що Македонія сама ініціювала цей процес і дійсно прагнула досягти своєї цілі, роблячи конкретні кроки для цього. Представники трьох асоційованих країн Східного партнерства (України, Грузії та Молдови) часто наголошують на тому, що їхні країни мають такі ж зобов'язання, як майбутні члени ЄС на Балканах, але, на відміну від балканських країн, Грузія, Молдова та Україна не мають статусу кандидатів і перебувають у менш сприятливих економічних умовах, не маючи доступу до низки інструментів фінансування ЄС.

Однак слід визнати, що надання перспективи членства у випадку балканських країн, окрім Хорватії, не завжди приносило очікувані результати з точки зору реформ. Цей факт часто використовують як аргумент для того, щоб уникнути дискусії про перспективу членства для країн Східного партнерства. Проте балканські країни реалізували низку важливих реформ і підвищили рівень життєвих стандартів, зокрема завдяки перспективі європейської інтеграції.

Отже, підсумовуючи, варто зазначити, що Грузія пройшла нелегкий шлях зближення з Євросоюзом, досягнувши високих показників. Однак для цієї країни буде корисним досвід Балканських країн, а також порівняння своїх показників з тими, які ці держави мали перед вступом в ЄС. Грузії варто продовжувати реформи і «забезпечувати плавний перехід до європейського типу економіки», адже навіть після подання заявки в березні цього року процес не пройде швидко і Європа хоче бачити і далі конкретні кроки, які зближують Грузію і ЄС. Практика показує, що народ Грузії підтримує європейський вибір своєї країни.

Список використаних джерел:

1. *The Chances and Challenges of Georgia's EU Association Process.* URL: <https://polis180.org/polisblog/2017/10/19/the-chances-and-challenges-of-georgias-eu-association-process/>
2. Демчишак Р.Б. *Євроатлантична інтеграція крізь призму зовнішньополітичних пріоритетів країн південного Кавказу:*

Азербайджану, Вірменії та Грузії. Вісник Маріупольського державного університету, 2019. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Vmdu_ip_2019_24_28.pdf

3. *Літра Леонід, Чхіквадзе Іване. Перспектива членства в ЄС для Грузії, Молдови та України: неможлива, забута чи прихована? URL: <https://glavcom.ua/pub/pdf/10/1037/EUmembership.pdf>*
4. *Рудік Н. Угоди про асоціацію між ЄС та Україною, Грузією та Молдовою: спільні риси та відмінності. Публічне адміністрування: теорія та практика, 2016. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Patp_2016_2_8.pdf*

Катерина МАТЬОЛА

*Студентка Західноукраїнського
національного університету*

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СОЮЗ: СУЧАСНІ ЗАГРОЗИ ТА МОЖЛИВОСТІ РЕГІОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ

Європейський Союз (англ. European Union)- економічний і політичний союз, який об'єднує 27 незалежних держав-членкинь, які розташовані в Європі.

На даний час в інституціях ЄС йде мова про 5 можливих сценаріїв розвитку, а саме:

- не вносити зміни;
- залишити виключно єдиний ринок;
- Європа декількох швидкостей;
- робити менше, але ефективно;
- робимо більше, але разом.

Для того, щоб знайти рішення глобальних проблем, потрібно подивитись останні економічні прогнози майбутнього розвитку ЄС. Центр дослідження європейської політики провів "Глобальну економіку у 2030 році. Тренди та стратегії для Європи". Відповідно до нього на Європу та весь інший світ впливатимуть ці подальші глобальні тренди.

1. Населення світу досягне свого піку в 2030 році і почне спадати. Внаслідок збільшення частки середнього класу в країнах, які розвиваються зростання населення зупиниться.